

τηση νάναι διαλεχτά τὰ βιβλία καὶ καλὰ τὰ περιοδικὰ, μὰ δὲν τάποφασίζουμε καὶ νὰν τὰγοράζουμε. Ἄ μὰς τὰ δώσουνε χάρισμα ἢ ἂν τὰ πάρουμε δαυτικὰ, καμιά φορὰ κι ἀγύριστα, πάει καλὰ· ἀλλιώτικα δὲν τὰ διαβάζουμε καὶ . . . τὰ κρίνουμε. Γι' αὐτὸ κάθε ἐκδότης βιβλίου ἢ περιοδικοῦ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λογαριάζει τοὺς ἀναγνώστες του σύμφωνα μὲ τοὺς ἀγοραστῆς του, μὰ νὰ πολλαπλασιάζει τοὺς ἀγοραστῆς μὲ τὸ 10—ἂν ὄχι καὶ μὲ τὸ 100— γιὰ νὰ βρεῖ ἀπὸ πόσους διαβάζεται. Ρωμιὸς δὲν ὑπάρχει ποὺ νὰ ξέρει νὰ κουτσοσυλλαβίζει καὶ νὰ μὴ διαβάζει μιὰ δυὸ φημερίδες τῆ μέρα. Κι ὅμως ρωτῆστε τοὺς δημοσιογράφους, καὶ θὰ σὰς ποῦν πὼς ἡ κυκλοφορία τους εἶναι τὴση σὰ νὰ μένουν τὰ ἐννέα δέκατα τῆς Ἑλλάδας ἀκατοίκητα ἢ νὰ κατοικοῦνται ἀπὸ στραβούς.

Ἐπάρχει καὶ τέταρτος, μεγάλος κι αὐτὸς ὄχτρος τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ περιοδικοῦ, τὰ ἀναγνώσματα τῶν ἐφημερίδων ποὺ τώρα τώρα πληθύνανε τόσο ὥστε νὰ ξεδιψᾶνε μ' αὐτὰ πολλοὶ φιλιαναγνώστες (!), μὰ τὸν ὄχτρο αὐτόνε δὲν ἀξίζει νὰ τὸν πειραζουμε, ἀφοῦ ἀργὰ ἢ γλήγορα, μὲ τὸ δρόμο ποὺ πῆρε, θὰ γίνῃ στὸν κόσμον βαρετὸς καὶ θάρχησῃ νὰ κλαίῃ κι αὐτὸς τὴν τύχη του.

Τὸ ζήτημα ποὺ ἀνοίγεις, ἀγαπητὲ κ. συνάδερφε, εἶναι μεγάλο καὶ πολύπλοκο καὶ μπορεῖ κανεὶς πᾶνου σ' αὐτὸ νὰ γράφει, νὰ γράφει, καὶ πάντα νάχει ἀκόμα κάτι νὰ πεῖ. Μὰ ἔχεις βάλει κ' ἕναν περιορισμὸ, ὅσοι δηλ. «λάβουν τὴν καλωσύνην νάπαντήσουν νὰ περιορισθῶν εἰς ὀλίγα καὶ περιεκτικὰ λόγια», καὶ ὁ περιορισμὸς αὐτὸς μὲ κάνει νὰ φοβούμαι πὼς εἶπα παραπολλά, ἐνῶ καταλαβαίνω πὼς θὰ μπορούσα νὰ πῶ δέκα φορές τόσα, ἴσως καὶ περισσότερα.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οὔτε τὸ περιοδικόν, οὔτε ἡ ἐφημερίς, οὔτε τὸ βιβλίον, οὔτε ἡ ἀνοιξίς, οὔτε τὸ Ρωμουνικόν ζήτημα οὔτε κἄν τὸ σταφιδικόν ὑφίσταται κρίσιν. Τὸ μοναδικόν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς ἐσχάτην κρίσιν ἀνέκαθεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς Ἐλευθετοῦ ἰδῶ χωραφιῶ εἶναι·

Ὁ ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ, δηλαδὴ τὸ Σάπιο Καρπούζι.

Λοιπὸν, ὅταν θ' ἀποφασίσετε νὰ τὸ κόψετε, μοῦ τὸ λέτε κ' ἐμένα, κ' ἐγὼ εὐχαρίστως ἀναλαμβάνω νὰ γίνω δῆμιος.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ἜΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΡΗΤΟΡΙΚΗ

Εἶδα τόσα καὶ τόσα συλλαλητήρια νὰ γίνονται χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα καὶ πολλὰς φορές μὲ ζημία, ὥστε μοῦρχεται ἀνδία ὅταν ἀκούω πὼς μαγερεύεται κάτι τέτοιο.

Εἶχα τὴν περιέργειαν κ' ἐπῆγα στὸ συλλαλητήριο τῆς Τετάρτης. Εἶδα ἕναν ὄγκο μαῦρο ἀκίνητο, λυπημένο, νὰ πλημμυρίζει τὴν πλατεῖα τοῦ Συντάγματος καὶ νὰ περιμένει ν' ἀκοῦει κάτι, ν' ἀποφασίσει κάτι.

Κι' ἐβγάκαν ῥήτορες στὸ μπαλκόνι καὶ τὰ εἶπαν ὠραῖα ὅπως πάντοτε, κ' ὁ κόσμος ἐνθουσιάστηκε κ' ὁ κόσμος συγκινήθηκε κ' ὁ κόσμος χειροκρότησε. Δὲν ἔχω γερὸ μνημονικὸ μὰ μπορεῖ ποτὲ ἀνθρώπος νὰ ξεχάσει πὼς ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες στὴν

ἴδια πλατεῖα μαζεύτηκαν στὴς 25 Μαρτίου οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι καὶ πὼς πέρασε μὲ σανίδες καὶ ρόπαλα, βαρελότα καὶ κουμπούρες, ἄλλο τεράστιο μπουλοῦκι ἀπὸ τοὺς ἴδιους κ' ἀρχίσανε τὴς πιστολιῆς ὄχι γιὰ Ἰδέα, ὄχι γιὰ Πατρίδα, ὄχι γιὰ Θρησκεία παρὰ μόνο γιὰ τὸ παντοδύναμο ΡΟΥΣΦΕΤΙ;

Θὰ θῆλα νὰ μὴ θυμῶμαι τίποτε ἀπ' αὐτὰ γιὰ νὰ ἐλπίζω περισσότερο στὴ θέληση τοῦ λαοῦ καὶ νὰ πιστεύω εὐκολώτερα τὰ λόγια τῶν ῥητόρων.

Ἄλλὰ εἶδα ἐνθουσιασμοὺς ν' ἀνάβουν καὶ νὰ σβύνουν γλήγορώτερα ἀπὸ ἕνα τσιγαρέτο.

Ἄκουσα λόγια νὰ φτερουγίζουν καὶ νὰ χάνονται ὡς πούλιὰ διαβατάρικα.

Κι' ἐστὶ ἐγεννήθηκε στὴν ψυχὴ μου ὁ δισταγμὸς.

— Ἄς μιμηθῶμεν τοὺς εὐκλεεῖς ἡμῶν προγόνους, ἐφώναξε κάποιος ῥήτορας.

Κι' ἕνας ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε·

— Αὐτοὶ μὰς φάγαν τὸ κεφάλι.

Τέτοια λόγια, γεμάτα μετάνοια καὶ πόνον, βγαλμένα ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς ἀπλοϊκοῦ παιδι κ' ὄχι γραμμένα μοναχὰ στὴς στίλβες τοῦ «Νουμά» εἶναι ἀξία γιὰ νὰ δίνουν ἐλπίδες ὅτι κοντεύει ἡ στιγμή ποὺ ὁ λαὸς θ' ἀνοίξει τὰ μάτια του.

A. M.

ΣΤΟ ΚΟΝΙΣΜΑ ΜΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Σὰν ἦχο θλιβερὸ τ' ὄργανο ἀφίνει
Στῆς ἐκκλησιᾶς τοὺς θόλους κ' ἀνεβαίνει,
Μαρία, στὸ βωμὸ σου ἡ προσευκὴ
Ποῦ μέσ' ἀπ' τὰ λιβάνια θερμὴ βγαίνει.

Μ' ὄλο ποῦ νὰ προσεύνομαι δὲ ξέρω,
Κι' ἀφωνῆ πίστη στὴν καρδιά μου κλειῶ,
Κ' ἐγὼ σὰ θερμολάτρης τῆς θρησκείας
Πρὸς τὸ βωμὸ σου, Μαρία, ξενιῶ,

Κ' ἐνῶ πρὸς σέ, Παρθένα οπλαχνικιά,
Ὁ κόσμος τὰ δυὸ χέρια του ἀνοίγει,
Ζητώντας χάρη ἀπ' αὐτὴν ποὺ καθεμιά
Χάρη Θεοῦ σὲ μέτωπό της ομίγει.

Ἐγὼ θαρῶντας τὰ ὀλόχρυσά μαλλιά,
Στεφάνι σὲ κατὰσπερο μέτωπό σου,
Τῶν ὠραίων σου ματιῶν τὴν θεία στροφή,
Τὸ οὐρανικὸ, γλυκὸ, χαμόγελό σου,

Σκέπτομαι τὸ πινέλλο τοῦ ζωγράφου,
Ποῦ ὁ ἔρωτας θὰ ὀδήγησε, Παρθένα,
Τὴν ὁμορφὴν τὴν ὕψη ἐρωμένης
Ν' ἀθανάτησθαι θέλοντας σὲ σένα.

Καὶ λησμονῶντας τὴν παιδοῦλα Ἑβραία,
Ποῦ τοῦ Θεοῦ τὸν ἐλεχτὸ ἐναρπάθη
Χειροκροτῶ μπρὸς τὴν αἰώνια ἰδέα,
Ποῦ ἔρωτας καὶ Τέχνη ζευγαρώθη,

Ὁ λαὸς ἄς σὲ θαρρεῖ γιὰ Παναγιά,
Ποῦ μὲ τὴς ψαλμωδιῆς του σὲ παιδεύει.
Εἶσαι μὰ ἀγνωστὴ γιὰ μένα κορασιά,
Ποῦ ξανθοὺς τεχνίτης τὴ λατρεύει.

Σὰν ἀποθέωση τοῦ ἔρωτα γιὰ μὲ
Μοιάζεις, ποῦ τὴ Δόξα ἔχει σφραγίσση
Γιὰ τὸν τεχνίτη πὲς μου, Παναγιά,
Τὴς φορὲς, ποῦ γλυκὰ σ' ἔχει φιλήση.

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸ,
Τοῦ Lorenzo Stecchetti)

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

Σοφραῖδα — Σουφραῖδα.

Ὁ κ. Schlumberger δημοσιεύει στὴ Sigillographie de l'empire Byzantin, σ. 724, ἕνα βυζαντινὸ μολυβδόβουλλο, τοῦ ΙΑ' ἢ ΙΒ' αἰῶνα, ἄξιο πολλῆς προσοχῆς καὶ γιὰ τὴν τέχνη του καὶ γιὰ κάπιο γλωσσικὸν τύπο ποὺ διαβάζουμε στὴν ἐπιγραφή του.

Τὸ μολυβδόβουλλο αὐτὸ στὴ μίαν ὄψην παριστάνει τὴν Παναγία μὲ στέφανο δόξης ὀλόγυρα στὴν κεφαλὴ της, ποὺ τὴ σκεπάζει τὸ συνηθισμένον καὶ γνωστὸ μὲ καλύπτρα μαγνάδι, νὰ σηκῶναι ἱκετικὰ χέρια καὶ νάχη στὰ στήθια της τὸ Θεῖο βρέφος ἱστορισμένον ἀπάνω σὲ δίσκο. Δεξιὰ κι ἀριστερὰ τῆς Θεοτόκου διαβάζουμε τὰ γνωστὰ μονογράμματα: ΜΡ — ΘΥ = Μ[ήτηρ] Θ[εοῦ].

Στὴν ἄλλην ὄψην τοῦ μολυβδόβουλλου ἔχουνε τυπωθῆ τάκόλουθα:

COΦPA
ΓICΠANA
ΓNEΘEO
ΦYΛAK
— T' —

...COΦPAGIC ΠANAΓNE ΘEOΦYΛAKT (ω) καθὼς διαβάσει ὁ κ. Schlumberger, ποὺ παραδέχεται δηλαδὴ ὅτι στὴν ἀρχὴ κάτι λείπει, ἂν καὶ λέει ὅτι τὸ COΦPAGIC μπορούσαμε νὰ πάρουμε γιὰ λάθος τοῦ χαραχτη ἀντὶς COPAGIC. Ἐμεῖς ὅμως διαβάσαμε: Σοφραγίς Πάναγνε Θεοφυλάκ(ου) χωρὶς οὔτε τὸ χαραχτη νὰ κατηγορήσουμε γιὰ ἀνύπαρχτο λάθος, οὔτε στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι λείπει κατιτίς, ἀφοῦ κίβλας ἀπὸ τὸ πανομοιότυπο τοῦ μολυβδόβουλλου ποὺ δημοσιεύει ὁ κ. Schlumberger δὲ φαίνεται ἕνα τέτοιο πρᾶμα.

Τὸ Σοφραγίς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τύπος ἀνεπιτυγμένον, καθὼς λέμε μὲ ὄρο παρμένον ἀπ' τὴν καθαρεύουσα, τῆς λέξης Σφραγίς. Σήμερ' ἀκόμη σὲ πολλὰ τῆς Ῥωμισσίνης μέρη λέμε: Σοφραῖδα καὶ Σουφραῖδα ἀντὶ: Σφραγίδα. Ἀπὸ τὸ μολυβδόβουλλο λοιπὸν ποὺ περιγράψαμε παραπάνου δείχεται τρανὰ καὶ χωρὶς ἀντιλογία ὅτι οἱ σημερνοὶ τύποι: Σοφραῖδα καὶ Σουφραῖδα ἔχουνε παράδοση πολύχρονη στὴ γλῶσσα μας, ἀφοῦ τοὺς πρωτοβρίσκουμε σὲ μνημεῖο τοῦ ΙΑ' ἢ ΙΒ' αἰῶνα.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Α Ε Φ Τ Ε Ρ Ι Α !

Μακεδονίτισσα.

Κάτι στὰ μάτρα μάτια σου τρέμει σὰ νάναι δάκρι,
Γιὰ στίβα ποῦ ἀπ' τῆς καρδιᾶς τὴν πυρκαγιά πηδαίει.
Καὶ βλέπω το ποῦ χάνεται μὲς' εἰς χλωμὰς τὴς κόγες
Καὶ στὰ πηχτὰ τὰ βλέφαρα κ' ἀχί τὴν ψυχὴ σου νοιώθω

Νάθεβόλῃ χαμόγελο πάνω στὰχνὰ τὰ χεῖλια
Ποῦ σβήνεται στοῦ μυστικοῦ τοῦ πόνου σου τὸ πνεῦμα.
Καὶ τώρα ποῦ τὸ σούρουπο τῆ Φύτῃ ἀπονερκῶνει
Καὶ ἱσπερὴ ἀσαλεψιά κυκλώνει τὴ ζωὴ μας

Θερρῶ μαζί πὼς θλίβεται κ' ἀλάκμηρ ἡ Πλάση.
Μὰ πὲς μου λιόκαλλη βαθιά τὴς σκέψης σου ταράζει
Κρυφῆς ἀγάπης ὄνειρο σὰπόμακρα ταξίδιο,

Γιὰ θεῖο τὰ σπλάχνα σου βαρσοπαράζει πείσμα
Ποῦ τῆς σκλαβιάς τάγγεχτικὸ σ' ἀπομαρτίνει χνώτιο
Καὶ λαχταρᾶς τῆς λεφτεριάς τὸ δροσερὸ τάγερν;

Θεριστῆς 20/06.

Γ. ΣΤΕΦΑΝΗΣ